

Աղու-է-ժիւր

Չի-քիչ լուսիւ, ^{հայր}
 Ստիւռ ուսիւ, ^{հայր}
 Չի-քիւ-խորհիւ շողալիւ, ^{հայր}
 Ալի-միւթ իւրաքանչիւ, ^{հայր}
 Չոյի ծոյրի
 Ալ ծոյր-է
 Տի-իւ ծոյրիւ:

Չոյի, ծոյրի,
 Ալի ծոյրի,
 Բոյր-է Կառիւ Դոյրի,
 Չոյի-Բոյր-Բոյրիւ,
 Երաւ-իւր
 Բոյր-է
 Օյի ծոյրիւ:

Բաղնակ 1936 N3-7

ՀԱՅ ՄԱՍՈՒԼ

Գ Ր Ա Կ Ա Ն Շ Ա Ր Ժ Ո Ւ Մ

Որքան կը լայննայ հեռուոր հայրե-
 նիքի սահմաններուն մէջ և կը ստուարանայ
 Հայ մամուլի արտադրութիւնը, հակադար-
 ձաբար նոյնքան կը սեղմուի արտասահ-
 մանի մէջ. անշուշտ մտային կամ գրա-
 կան անանկութեան հետեւանքով չէ այս
 տխուր պատկերը՝ որքան համաշխարհին
 աններդաշնակ կացութեան հետեւանքով
 հայութեան կրած ճգնաժամին:

Միայն «Հայրենիք» ամսաթերթն է որ
 իր ճոխ ծաւալով կը շարունակէ. ճոխ
 նաեւ իր պարունակութեամբ. բայց ուր
 գաղափարական կամ բարոյական ազա-
 տութեան սահման չկայ և չափազանց
 ազատութիւնը բնականաբար անիշխանու-
 թեան կը տանի:

«Հայրենիք»-ի հետ «Սիոն» ալ համեմա-
 տօրէն կը ֆնայ իր վերելքի ճամբուն, այ-
 սինքն նիւթերու առատութեամբ, բայց հոն
 ալ, ինչպէս ուրիշ առթիւ ակնարկեցինք,
 կրօնական ըմբռնումի անհատական թիւր
 հոսանքներ ու անկլիքան ազդեցութիւններ
 միշտ տեղ կը գտնեն: Թէեւ ուշ, սակայն
 ուրախ ենք որ «Սիոն» իր դռները փա-
 կեց «հերետիկոս» Տիրան Վ.ի առջեւ. եւ
 բանի թէ միշտ աչալուրջ հսկողութիւն
 ըլլայ ու կրօնական - բարոյական հարցե-
 րը աւելի երկիւղածութեամբ և Ս. Գրքի
 ու Ս. Հարց ոգւով և հեղինակութեամբ
 մեկնուին: Ուրիշ առթիւ պիտի տանք ամ-
 փոփոյքը կարեւոր յօդուածներուն:

Ընդհանուր տազնապին մէջ սակայն
 տարօրինակ ճիգ մը կը նշմարուի տեղ տեղ
 «հայրենակցական» միութեանց կողմէ,
 այլուր երիտասարդական խանդէ՝ գրական
 փորձեր կատարելու:

Առաջին տեսակին կը վերաբերին Բանի

մը պաշտօնարարներ կամ պարբերարարներ
 1935-1936ի շրջանէն:

«Նոր կեանքի» կեսարիւղ վերաշինա-
 կան Միութեան պաշտօնաթերթ, նախապէս
 պարզ և փոքր (1934ի թիւը) ապա 1935ին
 մեծ և ճոխ. կ'ամփոփէ կազմակերպական
 ծրագիրներ, թղթակցութիւններ, արձա-
 զանգներ Հայաստանէն նոյնանուն աւանին
 շինութեան, ժողովներ, հանդէս-ներկայա-
 ցում, հանգանակութիւն:

Յարգ հրատարակուած են 3 թիւ, վեր-
 ջինը՝ 1935-36 շատ ճոխ և պատկերա-
 զարդ՝ ունի ցանցառօրէն քանի մը քեր-
 թուածներ և գրական էջեր ալ: Լոյս կը
 տեսնէ Նիւ Եօրք՝ ուր միութեան կե-
 դրոնն է:

«Նորաշէն»-ն ալ վերիններուն կարգէն
 է, որքան մեծաշունդ տիրողոսով «պար-
 քերթեր» գիտական, մասնագիտական,
 բերաթերթ գիտական և շինարարական», ի-
 արհեստագիտական և շինարարական», ի-
 րականին մէջ կոչի դերը կը խաղայ դէպ
 ի մայր հայրենիք շինարարական խան-
 դավառ աշխատանքին փարած: Լոյս կը
 տեսնէ Լիոնի մէջ փոքրիկ ծաւալով, ծը-
 նունդ տարւոյս, երեւցած են 2 թիւ. Յու-
 լիս, Օգոստոս:

«Պապ-Ուխտի» եռամսեայ պարբերա-
 թերթն է Մարտիոյ կրթասիրաց ընկերու-
 թեան հարազատ կեդր. Վարչութեան,
 Քիւեւանտի մէջ. համեստ ծրագրով և ծա-
 ւալով:

«Նոր հասկեր» մանկական - պատանե-
 կան պատկերազարդ կիսամսեայ հանդէս

Այս սեւ տողերէն զատ սակայն լուսաւոր էջեր կան ստորագրուած Քաջաբենցէ, Բ. Թօփալեանէ, Վ. Շուշանեանէ, Զարոյեանէ, Ս. Կիւլպէնկեանէ եւն:

«Կեանք և արուեստ»ը երբեմն տարեգիրք — հինգ տարի — այժմ 1936-ով ամսագիր կը դառնայ. յանդուգն քայլ մը անշուշտ՝ որ սակայն գովեստի արժանի է. մանաւանդ որ խմբագրութիւնը — Պարսամեան Եղորարը — նորընծաներ չեն գրական ասպարէզին մէջ, որոնք համոզուած են կոչումով իրենց կատարելիք դերին մշակոյթի մարզին մէջ, և ինչ որ ամսագրին մէջ իրենց պաշտամունքին և գուրգուրանքին առարկայ պիտի դառնան՝ մայրենի չեզոք, հայրենի և գրական աշուղտ քիւնները, մեր ազգային մշակոյթի քանկագին արժեքներն և, անբաժան գրական — գեղարուեստական նորագոյն շարժումներու արձագանգէն: Ահա սոյն պարբերականին դիմագիրք:

Պայծառ ու զուարթ են էջերը՝ զոր գիտեն այնքան ճարտարօրէն հաւաքել Պարսամեան եղբայրները, զգացնելով թէ իսկապէս գրական ճաշակ ունին և իրենց կոչումն է այդ արուեստը: Այդ թերթը կարգալով ամսէ ամիս, անկասկած գոհունաւ

կութին մը կ'ունենայ մարդ նորագոյն շարժման և ապրող մտաւոր ու զազախարական կեանքին հաղորդակցութեամբ, մանաւանդ համով ու հոտով «Ամսօրեակ» ներուն, որոնց ստորագրութեան համար Հ. Ա. Ղազիկեանի հետ պիտի ուզէինք ըսել, «Մի գրէք Երկուսէն, այլ գրեցէք Երկուսէն»:

Ու կենդանի այս թերթերուն քով կը լսենք աւետիսը յարութեան Փարիզի «Զուարթոց»ին, որ «Կեանք ու արուեստ»ի զրութեան հակառակ իր նախկին աւաւրերի վիճակէն տարեգրքի կը փոխուի: Լոյս պիտի տեսնէ առաջիկայ Նոյեմբերին, ամփոփելով՝ Գրականութիւն. Օտար գրական էջեր. Գրական ուսումնասիրութիւններ. Գեղարուեստի փիլիսոփայութիւն. Ճարտարապետութիւն. Նկարչութիւն, Ընդհանր. — փորագրութիւն. Պար. Թատրոն. Երաժշտութիւն, ինչպէս նաեւ քրոնիկ, Հայաստանի և արտասահմանի գրական շարժում, զրախօսականներ, եւն եւն: Կը մասնակցին տարեգրքին՝ արդի լաւագոյն գրիչ դէմքեր. պիտի ըլլան նաեւ անտիպ էջեր հիններէն. խմբագիրն է դարձեալ Հ. Բալուեան: Կը մաղթենք յաղթական վերերելում:

Հ. Ե. Փ.

ԿԱՐԵԼՈՐ ԱԶԳ.

«ԲԱՋՄԱՎԵՊ»-ի յաջորդ պրակը միացեալ ամիսներով, շուրջ 200 էջ, գեղատիպ, պատկերազարդ, նուիրուած ՄՈՒՐԱՏ-ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ վարժարաններու հիմնադրութեան Առաջին հարիւրամեակին, պիտի բովանդակէ՝

- 1) Պատմականը զոյգ հաստատութեանց, իրենց ազգային, կրթական և մշակութային մեծ դերերով: — Յաւելուած Միլիթարեան վարժարաններու պատմութեան Արեւելքի մէջ,
- 2) Կեանքն և զործը նախկին սան՝ զրազէտ — գեղարուեստագէտ — քաղաքագէտ մեծ դէմքերուն:
- 3) Գրական անտիպ էջեր ու գեղարուեստական զործեր այդ անմահներէն՝ Պէշիքթաշլեանէն վարուած:
- 4) Վարժարաններու քրոնիկը, կարեւոր վաւերագիրներ, ճառախօսութիւններ (Վամարթինի և ուրիշներու) նամակներ, հարեւրամեակի հանդէսներուն նկարագիր, արձագանգ եւն. եւն.:

Յօդուածներ ունին բաց ի Ուխտիս Միաբան Հայրերէն և Նախկին Սաներէն՝ ազգային զրազէտ դէմքեր ալ, ինչպէս Զօպանեան, Սիրունի, Ե. Շահնազար, Հայկ Աճէմեան եւն.:

Բացառիկ պրակս պիտի զրկուի այն բաժանորդներուն միայն՝ որոնք պիտի փութան կանխաւ վճարել իրենց տարեկան բաժնեգինը:

Իսկ առանձին պիտի վաճառուի հատը Զուրիգեական 10 Ֆրանքի (կամ Ֆրանսական Ֆր. 50 Իտալ. Լիրէթ 40):

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԴՐԱՄԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Պատկըշտած «Սրբոց Թարգմանչաց-Դուքսեան Գրական Մրցանակ»ով

Հարցուցէք մաշկատուն թափառական Գնչուի մը կամ թէ Գրդի մը, և կամ Ափրիկէի խորերը բնակող սեւամորթի մը, թէ ինչով կ'ապացուցանէ իր ազգութիւնը: Նա պիտի շուարի, պիտի տատամսի պատասխանել. վասն զի՝ անոնք ազգութեան գաղափարը չունին. անոնք իրենց լեզուէն միայն ունին իբրեւ որոշիչ նշան, մարդկային ուրիշ խմբաւորումներէ զանազանուելու համար: Անոնք չունին ձեռագործ, ձեռագիր — նոյնիսկ տպագիր — յիշատակարաններ. չունին արձանագրութիւններ, չունին ճարտարանկարական շէնքեր. վերջապէս՝ չունին ԱՆԻ մը և իրենց նախնիքներէն մնացած զանազան հնչուն ԴՐԱՄՆԵՐ:

Ազգերու պատմութեան մէջ դրամը մեծ դեր խաղացած է, և կը շարունակէ խաղալ ցարդ:

Հակառակ մեր այսօրուան վիճակին՝ եթէ մենք մարդկային ընտանիքին մը ակնառու դիրք մը գրաւած ենք, այս դիրքը կը պարտինք մեր փառաւոր անցեալին, մանաւանդ մեր անհուն անմար յիշատակարաններուն, որոնք մեր ձեռքն հասած շօշափելի փաստեր ու վկաներ են յաւէտ:

Մենք պարտաւոր ենք սորվիլ ոչ միայն մեր ազգային պատմութիւնն ու մեր բնիկ թագաւորներուն գրաւներն, այլ նաեւ մեր երկրին մէջ և մեր երկրին անունով օտար ազգերու կողմէ տպուած բազմապիսի գրաւները:

Այս տեսակ ընդհանուր գործ մը չունինք դեռ:

Այս պակասը լրացնելու համար է, որ ձեռնարկեցի ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐԱՄԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ, զոր հրատարակ կը հանեմ այսօր, 140 պատկերներով. (Գին՝ 40 Ֆր. Ֆր.):

Կը յուսամ, թէ հայ ազգը պիտի քաջալերէ անոր ալեւոր հեղինակը, որ ուրիշ կարեւոր գործեր ալ ունի հրատարակելիք:

Կ. Յ. ԲԱՍՄԱԶԵԱՆ

Ստանալու համար զիմել՝

Imprimerie Arménienne

St. Lazare

VENISE (Italie)

Կանխիկ դրկելով՝ (ուղեծաւով) 42.20 Ֆր. Ֆր.